

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Є24 **Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень** : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

СЕКЦІЯ 14
ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ,
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ
ЯК ЗАСОБУ НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ

Томчаковська Юлія Олегівна Контрастивна лінгвістика: прикладні аспекти	641
Строченко Леся Василівна Англомовний військовий дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень	643
Варешкіна Наталія Володимирівна Принцип комунікативної орієнтації у навчанні читання	645
Дихта Наталя Миколаївна, Явдоцук Анастасія Андріївна Поняття юридичного дискурсу, особливості англомовної терміносистеми та її функціонування	648
Єрмоменко Світлана Василівна Українські суфікси суб'єктивної оцінки в англійському перекладі	651
Томчаковський Олександр Георгійович Англомовна навчальна лексикографія	653
Тупікова Тетяна Валеріївна, Козак Тетяна Борисівна Розвиток семантики дієслів sehen та hören у німецькій мові (діахронічне дослідження)	655
Потенко Людмила Олександрівна Особливості утворення сучасних неологізмів як мовного відображення війни у медіатекстах	658
Фрумкіна Арина Леонівна Практична підготовка викладачів немовних предметів до викладання фахових дисциплін іноземною мовою	661
Швелідзе Лідія Дмитрівна Наукова дискусія в контексті професійного спілкування	665
Alexeyev Mykola, Alexeyeva Liudmyla, Sunyova Tetiana Old French in the English language of law: historical background	668
Лесневська Катерина Вікторівна Виклики у викладанні та вивченні сучасної юридичної англійської мови	671
Ковальова Ксенія Олександрівна Понятійні ознаки концепту <i>textile</i> в англійській мові	673

Ще одним цікавим напрямом вивчення зазначеної проблематики є аналіз функціонування одиниць англомовного військового дискурсу у медійному просторі – в друкованих ЗМІ, Інтернет-джерелах тощо. Одиниці військового дискурсу сьогодні дуже часто виходять за межі власне військового дискурсу. Цьому сприяє як поточна суспільно-політична ситуація зокрема у нашій країні, так і відкритий характер військових сайтів, що в свою чергу робить військовий дискурс більш доступним для більшості людей, а великий відсоток змісту графічної інформації та розширення первинного тексту за допомогою коментарів та пояснень дозволяє зробити військовий дискурс зрозумілішим, тим самим популяризуючи його. Характерною особливістю мови сучасних ЗМІ є широке метафоричне використання різногалузевої лексики, зокрема, і військової [2].

Вивчення англомовного військового дискурсу є перспективним і з методологічної точки зору, оскільки переклад у військовій сфері та викладання English for specific purposes у військових закладах будуть залишатися затребуваними сферами працевлаштування випускників філологічних спеціальностей в Україні.

Список використаних джерел:

1. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки* : зб. наук. праць. Одеса : Інформаційно-видавничий центр університету ім. К. Д. Ушинського, 2021. № 33. С. 369–387.
2. Шкута О. Г. Відтворення військової термінології українською мовою (на матеріалі сучасних публіцистичних текстів). *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2017. Вип. 34. С. 273–277.
3. Popelyuk V. P., Naumov O. I. Some specific features of translating abbreviations if military English. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71). № 6. Ч. 3. С. 46–51.

Ключові слова: військовий дискурс, термінологія, переклад, типологія.

Key words: military discourse, terminology, translation, typology.

ВАРЕШКІНА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент*

ПРИНЦИП КОМУНІКАТИВНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ У НАВЧАННІ ЧИТАННЯ

Основна мета викладання іноземних мов у всіх типах закладів освіти – це розвиток особистості здобувача освіти, який здатен брати участь у міжкультурній комунікації мовою що вивчається, та незалежно вдосконалюватись у мовленнєвій діяльності іноземною

мовою [1]. Це означає, що навчання повинно бути побудовано таким чином, щоб залучити здобувачів освіти до усного (слухання, говоріння) та письмового (читання, письмо) спілкування, тобто спілкування мовою, що вивчається протягом всього курсу навчання. Оскільки обсяг продуктивного (активного) словника та обсяг продуктивної мовленнєвої практики в існуючих умовах навчання є недостатнім, рівень володіння іноземною мовою студентами ледве може досягти достатньої комунікативної компетентності в основному курсі в усному мовленні, прослуховуванні та письмі, але підвищення комунікативної компетентності у читанні залишається можливим. Така нерівнозначність при визначенні рівня навчання виправдовується тим, що читання, «якщо його цілеспрямовано навчати з самого початку, є більш доступним вмінням для всіх студентів» [2]. Це важливе джерело для ознайомлення здобувачів освіти з культурою інших людей – носіями цієї мови. Вдосконалена комунікативна компетентність у читанні забезпечує опанування великого обсягу лексики та граматики, всіма основними методами семантичної обробки інформації, а також достатньої практики у їх використанні.

У царині навчання читання студентам надається можливість опанувати здатність читати, розуміти зміст текстів з різними глибиною та точністю проникнення в інформацію, що міститься в них: а) з розумінням основної інформації (ознайомче читання); б) з отриманням повної інформації (вивчаюче читання); с) з вилученням необхідної (корисної) інформації (переглядове читання). Важливою необхідною передумовою для досягнення цілеспрямованого ставлення до читання є реалізація принципу комунікативної орієнтації. Цей провідний методичний принцип, в тій чи іншій мірі, відображався у всіх сучасних підручниках та посібниках з іноземних мов. Визначаючи всі компоненти навчального процесу, цей методичний принцип визначає, які комунікативні навички повинні бути сформовані, щоб здобувач освіти міг спілкуватися іноземною мовою усно та письмово.

Що стосується письмової форми спілкування, про яку йдеться мова, вміння – це «набір когнітивних операцій, які читач виконує для отримання певного результату» [3]. Ми не можемо спостерігати за розумовими операціями цього комплексу безпосередньо, але про їхній характер можна судити за результатом, відповідні навички названі за цим результатом. Вони поділяються на дві групи. Навички першої групи пов'язані з семантичною обробкою отриманої інформації, але навички другої групи пов'язані з процесами отримання інформації, тобто з перекодуванням мовних одиниць у смислові.

У той же час, ми вважаємо, що навички першої групи є основними, а навички другої групи є допоміжними по відношенню до перших. Не зменшуючи важливості останніх, ми все ж відзначимо провідну роль першої групи та розглянемо їх у відношенні до трьох типів читання згаданих вище. Їхній розряд ґрунтується на таких основних характеристиках розуміння як достатність (вичерпність), точність та глибина. На наш погляд, достатність є кількісною мірою інформації, отриманої з тексту під час читання; під точністю ми розуміємо є якісну сторону

сприйняття інформації тексту читачами, тобто. правильне розуміння мовної форми тексту. Глибина розуміння також характеризує якість і проявляється в інтерпретації здобутої інформації. Про неї судять за змістом всього тексту або за розумінням підтексту, задуму автора. Усі ці характеристики співвідносяться в психології з двома планами розуміння: планом значень та планом сенсу. Отже, з планом значень співвідносяться достатність (вичерпність) та точність розуміння, та з планом сенсів – глибина розуміння. З точки зору значень, значення мовних одиниць встановлюються у їхньому прямому, безпосередньому, зв'язку, та з точки зору сенсів відбувається семантичне сприйняття тексту як цілісного мовленнєвого твору. Являючи собою неоднорідний процес, семантичне сприйняття тексту залежить від того, як та з якою глибиною проходить обробка інформації тексту. Отже, ситуація «спілкування» з текстом у кожному випадку відрізняється ступенем глибини проникнення в інформацію що міститься в ньому. Отже, під час ознайомчого читання, мета полягає в тому, щоб отримати основну інформацію (приблизно від 60 до 70 %), коли відбувається певне відтворення уявою читача, завдяки чому сенс тексту частково доповнюється. Цей тип читання характеризується такими навичками першої підгрупи: зрозуміти загальне значення того що читають; реорганізувати факти тексту в певній послідовності; виділити основну ідею; визначити загальний план розробки теми тексту тощо. Під час вивчаючого читання результатом є повне (вичерпне) та точне розуміння всіх (основних та вторинних) фактів, що містяться в тексті, отже, вивчаюче читання притаманне таким навичкам першої групи: повністю та точно зрозуміти текст, щоб отримати інформацію про...; порівняти отриману інформацію з вашим життєвим досвідом; діяти відповідно до отриманої інформації; висловити свою думку; надати коментарі щодо тих чи інших фактів з тексту тощо. Під час переглядового читання читач отримує найбільш загальну ідею про змістовно-семантичний план тексту: що в ньому обговорюється. Виходячи з цього, для переглядового читання характерні вміння першої групи, а саме: переглянути текст (кілька невеликих текстів) та вибрати необхідну, або потрібну комусь, інформацію, поставити запитання, щоб потім прочитати знов та повністю зрозуміти текст, або зрозуміти лише його основний зміст (залежно від потреби). Реалізація відповідних завдань є перевіркою на розуміння та сприяє формуванню комунікативних навичок у різних видах читання.

Виходячи з вищевикладеного, ми можемо зробити висновок, що реалізація принципу комунікативної орієнтації у навчанні здобувачів освіти читати справжні тексти різних жанрів чи стилів (художні, журналістські, наукові та популярні) сприятимуть досягненню студентами просунутого рівня комунікативної компетентності в такому типі мовленнєвої діяльності як читання.

Список використаних джерел:

1. Акуленко В. В. Функціонально-семантичний опис мови та питання вивчення функціонально-семантичних полів. Романські та германські

- мови: функціональний та лінгвометодичний аспекти опису. Київ : Наукова думка, 1985. С. 5–6.
2. До питання про контроль рівня навченості читанню. Матеріали між-університетського круглого столу «Іноземні мови в системі вищої освіти: досвід, інновації, перспективи» Одеса : Фенікс, 2016. С. 98–100.
 3. Кокоріна Л., Літупова М. Комунікативно-спрямовані методи і прийоми навчання граматики англійської мови. *Наук. зб. «Актуальні питання гуманітарних наук»* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2020. Вип. № 27. Том 3. С. 128–132.
 4. Jespersen Otto. *The Philosophy of Grammar*. University of Chicago Press. New Edition, 1992. 372 p.
 5. Taggart Caroline. *Collins Little Book of Grammar Secrets*. Harper Collins UK, 2015. 128 p.

Ключові слова: іноземна мова, принцип комунікативної орієнтації, навчання читання, види читання, мовленнєва діяльність.

Key words: foreign language, principle of communicative orientation, teaching to read, types of reading, speech activity.

ДИХТА НАТАЛЯ МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат юридичних наук*

ЯВДОЩУК АНАСТАСІЯ АНДРІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри іноземних мов*

ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ, ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ТА ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Правовий дискурс, будучи різновидом професійно орієнтованого дискурсу, формується у межах різноманітних взаємин людини з соціумом. Цей процес відображається у законодавчій сфері держави, у всіх законах та інших видах документів правового інституту.

Правовий дискурс є одним із самих затребуваних дискурсів у сучасному світі, він зорієнтований на всі соціальні шари. Одним із учасників правового дискурсу є держава, роль якої втілюється за допомогою законодавчих актів, що регулюють конкретні відносини та визначають обов'язкову для всіх громадян волю інституту влади. Другим суб'єктом юридичного дискурсу виступає сукупність усіх громадян.

Сам юридичний текст є діалог за схемою: «питання – відповідь – питання». Будь-яке співтовариство формує правовий дискурс історично, і впливом геть цей процес надає низку факторів: конкретні психологічні установки, ідеологічні та релігійні переконання, а також